
РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА

УДК 338.1

doi: 10.15330/apred.1.16.102-111

Варцаба В.І.¹, Гудзовата Л.М.², Завадяк Я.С.³

УМОВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ФАКТОР РЕГІОНАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТРАТЕГІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

¹ Ужгородський національний університет,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра фінансів і банківської справи,
вул. Університетська, 14а, м. Ужгород,
88015, Україна,
тел.: 0505026502,
e-mail: vira.vartsaba@uzhnu.edu.ua

² Ужгородський національний університет,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра економіки і підприємництва,
вул. Університетська, 14а, м. Ужгород,
88015, Україна,
тел.: 0958809001,
e-mail: gudzovataludmila@gmail.com

³ Ужгородський національний університет,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра економіки і підприємництва,
вул. Університетська, 14а, м. Ужгород,
88015, Україна,
тел.: 0509372170,
e-mail: zavadyak.roman@gmail.com

Анотація. Стаття присвячена умовам перетворення регіональної економіки на конкурентну територіальну систему на засадах інтенсифікації інноваційної активності. Метою дослідження є огляд світового досвіду трансформації інноваційної діяльності на конкурентну регіональну перевагу, що дозволить визначити умови, за наявності яких інноваційне підприємництво набуває форми та змісту визначального фактору потенціалу територіальної конкурентоспроможності.

В процесі дослідження застосовані методи: категоріального аналізу при окресленні сутності поняття регіональної життєздатності, наукової абстракції при відстеженні закономірностей у формуванні регіональної конкурентоспроможності, каузальної індукції при виявленні причин та наслідків дії окремих факторів на рівень інноваційної активності в регіоні та ін.

Запропоновано визначення регіональної життєдіяльності як сукупності зусиль територіальної влади, бізнесу, що функціонує в області, соціуму регіону, інших регіональних акторів здійснювати діяльність, підвищувати потенціал розвитку та розбудовувати регіональну стратегічну конкурентоспроможність.

Висвітлено досвід Кремнієвої долини (США) у формуванні регіональної конкурентоспроможності. Побудовано трикутник умов перетворення інноваційного підприємництва на фактор конкурентоспроможності, в межах якого першою умовою визначена управлінська, яка являє собою конвергенцію регіональних та ділових інтересів. Другою –

наявність людського потенціалу, здатного працювати в високотехнологічних компаніях. Третя умова – створення полінаціональної культури, яка служить «бульйоном» генерування нових ідей та способів їх імплементації.

Практична імплементація сформованих умов дозволяє територіальним органам влади розробити адекватну регіональну стратегію та задіяти інноваційну складову для збільшення потенціалу конкурентоспроможності регіону.

Ключові слова: регіон, розвиток, конкурентоспроможність, інноваційне підприємництво, організаційно-економічний потенціал, стратегічний потенціал.

Vartsaba V.I.¹, Hudzovata L.M.², Zavadiak Ya.S.³

CONDITIONS OF TRANSFORMATION OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP INTO THE FACTOR OF REGIONAL POTENTIAL OF STRATEGIC COMPETITIVENESS

¹ Uzhhorod National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Finance and Banking,
Universytetska str., 14a, Uzhhorod,
88015, Ukraine
tel.: 0505026502
e-mail: vira.vartsaba@uzhnu.edu.ua

² Uzhhorod National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Economics and Entrepreneurship,
Universytetska str., 14a, Uzhhorod,
88015, Ukraine
tel.: 0958809001
e-mail: gudzovataludmila@gmail.com

³ Uzhhorod National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Economics and Entrepreneurship,
Universytetska str., 14a, Uzhhorod,
88015, Ukraine
tel.: 0509372170
e-mail: zavadyak.roman@gmail.com

Abstract. The article is devoted to the conditions of transformation of the regional economy into a competitive system on the basis of intensification of innovation activity. The purpose of the study is to review the world experience of transformation of innovation into a competitive regional advantage, which will determine the conditions under which innovative entrepreneurship takes the form and content of the determining factor of the potential of territorial competitiveness.

The following methods were used in the research process: categorical analysis in outlining the essence of the concept of regional viability, scientific abstraction in tracking the patterns of formation of regional competitiveness, causal induction in identifying the causes and consequences of certain factors on the level of innovation activity in the region, etc.

It is proposed to define regional life as a set of efforts of territorial authorities, business operating in the region, the society of the region, other regional actors to carry out activities, strengthen development potential and build regional strategic competitiveness.

It is highlighted the experience of Silicon Valley (USA) in the formation of regional competitiveness. It is constructed the triangle of conditions for the transformation of innovative entrepreneurship into a factor of competitiveness, within which the first condition is defined as management, which is a convergence of regional and business interests. The second is the availability

of human potential capable of working in high-tech companies. The third condition is the creation of a field of national culture, which serves as a «broth» for the generation of new ideas and ways of their implementation.

The practical implementation of the current conditions allows territorial authorities to develop an adequate regional strategy and use the innovation component to increase the region's competitiveness potential.

Keywords: region, development, competitiveness, innovative entrepreneurship, organizational and economic potential, strategic potential.

Вступ. Сучасний етап економічного розвитку характеризується посиленням конкурентної боротьби за ресурси, інструменти та фактори, що надають можливості сформуванню системних конкурентних переваг. Серед таких важелів, що визначають випереджальний розвиток регіону, провідне місце займає інноваційне підприємництво, яке відіграє особливу роль в процесі змагання й сприяє формуванню у регіоні багатьох унікальних якостей.

В умовах адміністративно-територіальної та фінансової децентралізаційної реформи в Україні актуалізується питання регіоналізації інноваційних процесів, що має стати локомотивом розвитку нових територіальних об'єднань.

Інноваційне підприємництво в процесі розбудови регіональної конкурентоспроможності відіграє двоєдину роль, яка полягає в наступному. По-перше, виступає фактором формування конкурентних переваг, тобто забезпечує економічні та соціально-культурні позиції регіону-лідера конкурентного змагання (рівень ВРП, обсяг та номенклатура інноваційного продукту, культура життя та праці в регіоні й т. ін.); по-друге, одночасно виконує широке коло функцій вже як конкурентна перевага, зокрема, створює ресурс креативу на підприємствах та в організаціях регіону, виконує функцію важеля ринків інноваційних продуктів, трансформує новації в інновації.

Поліфункціональне навантаження перетворює інноваційне підприємництво на важливу складову потенціалу конкурентоспроможності, який розглядається як сукупність сил, здібностей, можливостей регіональної економіки побудувати таку систему розвитку, яка забезпечує сукупність факторів та імпульсів, що забезпечують лідерські позиції у змаганні з конкурентами за економічні, технологічні, соціально-культурні результати.

Взагалі потенціал конкурентоспроможності має дві складові – поточну та стратегічну. Інноваційне підприємництво знаходить своє місце в обох площинах.

В оперативному поточному плані інноваційне підприємництво дозволяє регіону використовувати ресурси ефективно та є більш результативним. Під ефективністю розуміємо співвідношення отриманого ефекту до витрат, а результативність – це формування таких умов, за яких регіон набуває нових якостей, чи то новацій в ресурсах, технологіях або продуктах. В стратегічному плані інноваційне підприємництво формує такі регіональні переваги як технологічні, людські, культурно-інституційні.

Проблематика підвищення інноваційної активності підприємництва знаходиться в центрі уваги багатьох дослідників з питань регіонального розвитку та ролі інновацій в формуванні конкурентних переваг. Наукова спільнота підкреслює важливість та необхідність активізації інноваційної діяльності. Так, Кубіній Н.Ю. проводить дослідження історичної значимості інноваційної активності, починаючи з часів А. Македонського, який інноваційну активність перетворив на «інституційні норми» [10]; при цьому автор екстраполює висновки дослідження на сучасний контент регіонального розвитку, що дозволяє констатувати необхідність формування інноваційного потенціалу регіону, в межах якого «ідеї перетворюються на інновації» [2]. В подальшому Мікловда В., Ступко А. та ін. описали вплив інноваційної діяльності

малого бізнесу на регіональну конкурентоспроможність [12]. Косовілка Т. та Маргітич В. визначили інновації як фактор розвитку регіону та створення радикальних конкурентних переваг територіальних комплексів [3].

Грига В. приділяє увагу організаційним факторам розвитку інноваційної діяльності в регіонах, таким як інноваційні системи, кластери та фонди на прикладі Китаю [11]. Визначають «здатність галузевого виробництва до інноваційного розвитку залежно від вибраного стратегічного напрямку» Салькова І., Ковальчук І., Петіна Л., розглядаючи аграрний регіональний сектор, підкреслюють необхідність узгоджувати інноваційну активність зі стратегічними напрямками розвитку [14]. Фіалковський Р. представляє логіку впровадження регіональних систем підтримки інноваційного підприємництва як умови підвищення конкурентоспроможності [15].

Науковці Європи також розглядають інноваційне підприємництво як важіль розвитку. Так, Родіка Круду декларує тезу: «Беручи до уваги, що обидва процеси: економічний розвиток та інноваційне підприємництво багатогранні» [4], доцільно досліджувати взаємодію між ними в країнах ЄС. Організаційний потенціал інноваційних кластерів розглядає Хаар Джеррі, стверджуючи, що кластери виступають як «анклави підприємців, їх постачальників та клієнтів, взаємодіють для створення багатства, зростання та сприяння інноваціям» [1].

Разом з тим, поза увагою дослідників залишаються конкретизація та систематизація умов, за яких інноваційне підприємництво перетворюється на фактор конкурентоспроможності регіональної економіки.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є огляд світового досвіду перетворення інноваційної діяльності на конкурентну регіональну перевагу, виокремлення умов, що забезпечують лідерські позиції територіальних економік у конкурентному середовищі.

Для досягнення поставленої мети в статті вирішені наступні завдання:

- опанувати досвід Кремнієвої долини (США) у перетворенні території на світового технологічно-інноваційного лідера;
- окреслити зміст поняття «стратегічної регіональної життєдіяльності»;
- обґрунтувати «коло умов» у перетворенні інноваційної активності на регіональну конкурентну перевагу в Україні.

У процесі дослідження були використані методи: категоріального аналізу при окресленні сутності поняття регіональної життєздатності, наукової абстракції при відстеженні закономірностей формування регіональної конкурентоспроможності, каузальної індукції при виявленні причин та наслідків дії окремих факторів на рівень інноваційної активності в регіоні та ін.

Результати. Інноваційне підприємництво в регіоні являє собою конгломерат зусиль влади, бізнесу та соціуму, результатом якого є генерування нових ідей та перетворення їх у нову якість стратегічної регіональної життєдіяльності.

Семантика терміну «життєдіяльність» означає здатність функціонувати, виконувати певні дії. В контексті регіональної економіки життєдіяльність території поділяється на поточну та стратегічну.

Поточна життєдіяльність – це функціонування регіону як системи в даних історичних та просторових рамках з метою забезпечення її холізму (з грец. – цілий, увесь) як «фактору цілісності».

У межах даного дослідження під стратегічною регіональною життєдіяльністю розуміємо сукупність дій всіх регіональних гравців, спрямованих на посилення організаційного, економічного та фінансового потенціалів розвитку та розбудову регіональної стратегічної конкурентоспроможності (рис.1.).

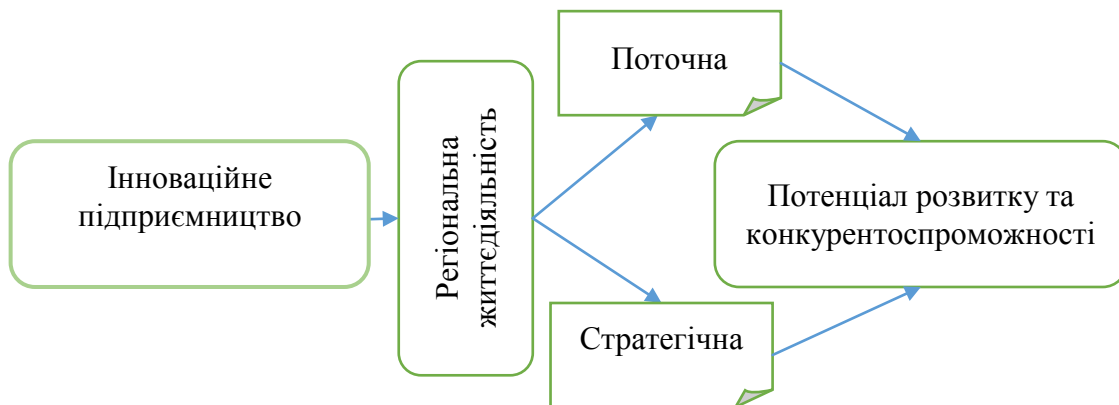

Рис. 1. Регіональна життєдіяльність як адгезія інноваційного підприємництва та конкурентних переваг регіону (складено авторами)

Fig. 1. Regional life as an adhesion of innovative entrepreneurship and competitive advantages of the region (compiled by the authors)

Вимога холізму доповнюється в процесі стратегічного розвитку еквіфінальністю, яка виражається у вигляді певного потенціалу або реального результату створення конкурентних переваг тобто певного закономірного результату розвитку.

Світовий досвід свідчить, що інноваційна діяльність виступає найбільш впливовим фактором формування конкурентоспроможності регіональної економіки, її стратегічного потенціалу, про що свідчить історія розвитку Кремнієвої долини (США). Як відомо, територія в районі Сан-Франциско, має унікальні природні властивості: м'який клімат, благодатні землі, що в минулому визначало її аграрну спеціалізацію та давало можливість називати цю територію Долиною сердечної благодаті. Але після Другої світової війни, коли збільшилася кількість студентів та, відповідно, випускників університетів, декан інженерного факультету Стенфорду Frederick Emmons Terman, якого називають батьком Кремнієвої долини, щоб покращити фінансовий стан навчального закладу, перетворити його на науковий світовий технологічний центр та створити сферу прикладання праці випускників, запропонував надавати в оренду землі, що належали університету, тобто заснував фактично бізнес-парк, орієнтований на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). Так, Долина сердечної благодаті перетворилася на територію, де більшість бізнесу займалася виробництвом напівпровідникових приладів з кремнію.

Світовий досвід також показує, що не всі регіони з відповідним науковим потенціалом перетворюються на інноваційно конкурентні регіони. Для цього потрібні відповідні умови, що дозволяють сформувати конкурентні переваги.

Узагальнюючі дані досліджень, можна сформулювати цілісне бачення таких умов. Першою умовою виділено управлінську складову, яка передбачає поєднання регіонального розвитку та ділового клімату. Підтвердженням ефективного конгломерату економіки, бізнесу та територіальної складової також можна позиціонувати досвід Кремнієвої долини. Як відомо, в Долині проживає більше 2,5 млн. населення при площі 4 тис. кв. км., вона охоплює 30 міст, де розташовано 5 відомих у світі університетів. Управління регіоном «здійснюється заснованою в 1978 р групою «підприємців (виробників) Санта-Клара», що включає керівників найбільших фірм. Підприємницьке лобі визначає стратегію розвитку регіону, контролює політику в сфері житлового будівництва, зайнятості та податків, умов оренди землі та транспортних комунікацій, освіти, охорони здоров'я і стану природного середовища» [8].

Крім цього, в регіоні існує декілька організацій, які орієнтують розвиток території та бізнесу. До прикладу, Лідерська група Силіконової долини (The Silicon Valley Leadership Group), заснована Девідом Пакардом з компанії Hewlett Packard; вона є асоціацією регіональної публічної політики, що складається з понад 340 динамічних компаній, які формують майбутню інноваційну економіку Кремнієвої долини, району затоки та країни. Як відмічається в американських джерелах, «силою Групи лідерів є широта її членства, починаючи від впливових торгових марок, стартапів, громадських організацій та інших, які разом створюють майже одне з кожних трьох робочих місць у Кремнієвій долині у приватному секторі та становить більше 3 трлн дол. світової економіки. Завдяки співпраці ми працюємо над пошуком рішень питань, що впливають на економічну життєздатність та якість життя району Бей» [6].

Таким чином, поєднання ділової та регіональної складових у процесі стратегічного та оперативного управління регіоном є визначальним фактором успіху у формуванні конкурентних позицій території.

Другою умовою виділено проведення політики формування інноваційно орієнтованого, мобільного, креативного людського потенціалу регіону, який задіяно в технологічних компаніях. Так, «в зоні затоки Сан-Франциско працюють понад 386 000 спеціалістів ІТ-галузі, що дає право Кремнієвій долині вважатися найбільшим технологічним центром в США. На кожну 1000 зайнятих припадає 286 працівників ІТ-сфери» [9]. Звичайно, основою для формування відповідного людського ресурсу є умови для розміщення та функціонування провідних технологічних компаній, серед яких можна назвати Apple, Facebook, Google, Tesla, Twitter, Yahoo та ін. «Гігантський американський військово-промисловий комплекс (ВПК) корпорації «Лохід» побудував тут у 50-х роках підприємство, де була розроблена нова, заснована на мікроелектроніці зброя – космічні ракети. Наявність кваліфікованих кадрів, значний потенціал оборонної промисловості, унікальні погодні умови для випробування авіаційної та космічної техніки та стратегічно важливе геополітичне положення Каліфорнії, дозволили сформувати тут центр наукових розробок ВПК. У подальшому грані між військовими та громадянськими секторами економіки суттєво стираються. У середині 80-х років фірми Кремнієвої долини випускали приблизно одну третю світового виробництва мікропроцесорів» [8].

У результаті поєднання управлінської та людської складових у формуванні регіональної конкурентоспроможності Кремнієвої долини стало можливим рішення штату Каліфорнія про недотримання прийнятого в США Договору про уникнення конкуренції між роботодавцем та найманим працівником. Згідно такого договору традиційно в США працівник не має право працювати на конкурента або створювати власну фірму, яка може стати конкурентом його роботодавця. «Загальний сенс договору полягає в тому, що співробітник добровільно відмовляється конкурувати з роботодавцем або працювати на його конкурентів під час безпосереднього законного співробітництва з роботодавцем і/або протягом деякого терміну після розірвання трудових відносин. У США роботодавець часто вимагає підписати дану угоду разом з трудовим контрактом або ж при звільненні. Договір про уникнення конкуренції вимагає до себе особливої уваги, так як в деяких штатах він не має ніякої юридичної сили, наприклад, в Каліфорнії. Власне, тільки завдяки цьому стало можливим існування і швидкий розвиток Кремнієвої долини, де працівники мали можливість безперешкодно змінювати роботу і ділитися секретами успіху попередніх роботодавців з тими компаніями, які могли запропонувати більш вигідні матеріальні умови» [7].

Слід вказати, що значну роль у формуванні людського потенціалу відіграють університети Каліфорнії. Так, Стенфордський університет, заснований у 1885 році, є всесвітньо відомим приватним дослідницьким університетом, який має на меті сприяти

науковим дослідженням, взаємодії студентів та викладачів, міждисциплінарній роботі та академічним досягненням. Він добре відомий своїм підприємницьким духом та міцними зв'язками з Кремнієвою долиною, центром численних технологічних стартапів та світового бізнесу, таких як Facebook, Apple та Google [5]. Університети через наукову, технологічну, викладацьку співпрацю встановили мережу взаємодії та взаємообміну між науковим соціумом, освітою та діловими колами регіону. Університети будують свої навчальні програми виходячи з вимог практики, тому випускники готові до викликів, з якими стикаються у реальному житті.

Ще однією важливою умовою, як показує досвід розвитку Кремнієвої долини є культурні фактори, серед яких виділено такі складові:

- створення духу співпраці, чому сприяє безпосереднє спілкування випускників університетів регіону незалежно від того, на яку компанію людина працює;
- професійні мережі, що призводить до швидкого обміну інформацією та розповсюдженню ідей;
- орієнтація на успіх;
- полікультурність та іммігрантська політика.

Щодо останнього фактору, потрібно відмітити, що в Долині спостерігається тенденція до збільшення долі азіатських вихідців в сфері інформаційних технологій. За даними 2015 року їх частка у складі даного контингенту склала 60%, тоді як у 2010 році працівників з Азії було 38,7%. Відповідно зменшуються у складі трудового потенціалу інформаційних технологій вихідці Силіконової Долини. З 2000 року їх частка зменшилася з 50% до 33,6% у 2015 році [13].

Таким чином, для перетворення регіону на інноваційний центр доцільно враховувати складові представлені в трикутнику базових умов, що наведено на рис. 2.

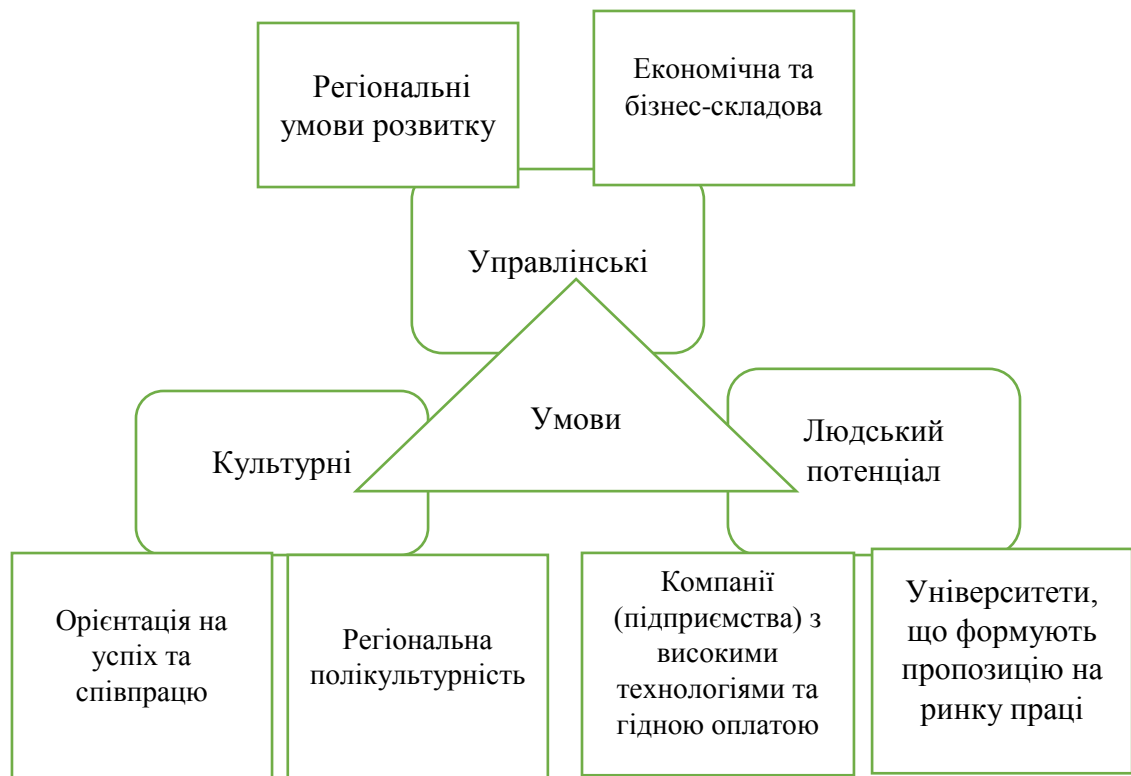

Рис. 2. Трикутних умов трансформації інноваційного підприємництва на конкурентну перевагу регіонального розвитку (складено авторами)

Fig. 2. Triangular of conditions of innovative entrepreneurship transformation into a competitive advantage of regional development (compiled by the authors)

В той же час, потрібно розуміти, що в процесі перетворення регіону на інноваційний центр потрібно зважати на існуючі виклики, які несе в собі трансформація для життєздатності регіону та зниження складових конкурентоспроможності, зокрема:

- зростають заробітні плати, що викликає підвищення вартості життя в регіоні;
- збільшується навантаження на соціальну інфраструктуру;
- зростають вимоги до просторового управління регіоном та містами;
- зменшується доля етнічного (місцевого) населення та змінюється культурне середовище та ін.

Висновки. Таким чином, досліджуючи проблематику підвищення конкурентоспроможності регіону через активізацію інноваційних процесів, здійснено пошук умов та факторів, на основі світових практик, які дали б можливість побудувати інноваційно конкурентні регіони в Україні.

Проведене дослідження показало, що інноваційне підприємництво виступає визначальним фактором формування конкурентної регіональної економіки, змінюючи складові регіональної життєздатності, що пов'язані з соціально-економічною сферою: створюються для місцевого населення, влади та бізнесу більш комфортні умови, ніж на інших територіях, що фактично уже формує конкурентну перевагу територіального об'єднання.

На нашу думку, потрібно розглядати поточну та стратегічну життєздатності регіону, які базуються відповідно на принципах холізму та еквіфінальності, що в результаті дасть синергетичний ефект розвитку потенціалу та конкурентоспроможності конкретної території. При цьому життєздатність виступає в якості адгезії між інноваційним підприємництвом та довгостроковими конкурентними перевагами регіональної економіки.

На основі аналізу історичного досвіду, інноваційної активності та організаційно-економічних умов перетворення частини Каліфорнії на світовий регіональний інноваційний кластер в Силіконовій долині, побудовано трикутник базових умов, що дозволяють використати інноваційну активність як фактор стратегічної конкурентоспроможності.

Визначено, що до першої групи умов відносяться управлінські дії та інновації, за яких на перший план виходять економічні та ділові складові розвитку регіону. Другою групою умов виділено людський капітал та потенціал, здатний працювати на інноваційно-активних підприємствах ефективно та результативно. Третя група умов – культурні фактори, які створюють середовище генерування новацій та перетворення їх в інновації.

Слід відмітити, що приймаючи стратегічне рішення щодо перетворення регіону на інноваційно-підприємницький технологічний конгломерат доцільно враховувати виклики, з якими стикається населення та влада даної території в процесі стратегічної та поточної життєдіяльності: по-перше, внаслідок великого притоку робочої сили збільшується навантаження на соціальну інфраструктуру та деформується просторовий устрій регіону та міст; по-друге, це перебудова демографічної архітектури, зменшення частки місцевого населення та зміна культурного середовища; і по-третє, відбувається підвищення вартості проживання на даній території.

Отже, в умовах регіоналізації та локалізації інноваційних процесів в Україні, в подальших дослідженнях заплановано побудувати модель перетворення окремо взятого регіону (території) на технологічно-інноваційний центр в українських реаліях, що стане запорукою територіального економічного розвитку, забезпечення тривалих

конкурентних переваг регіону, а відтак і «полюсами зростання» національної економіки.

1. Jerry Naar, Maija Renko et Alan L. Carsrud. What Drives Innovativeness? Entrepreneurship and Regional Clustering in Three Biotechnology Hotspots. *Lisa*. URL: <https://journals.openedition.org/lisa/2342> (дата звернення: 1.10.2020 р.)
2. Kubinii N., Marhitich V., Kosovilka T. Modern Content of Strategic Regional Development Potential. *Economics and Business*.2020. №1. URL: <http://eb.tsu.ge/?cat=nomer&leng=eng&adgi=945&title=Modern%20Content%20of%20Strategic%20Regional%20Development%20Potential> (дата звернення: 4.09.2020 р.)
3. Kubinii N., Marhitich V., Kosovilka T. Potential of strategic development of regional economy. *Challenges of Globalization in Economics and Business* (The 4th International Scientific Conference. Georgia, Tbilisi, November 1-2, 2019 Proceedings). Tbilisi. p. 237-242.
4. Rodica Crudu, The Role of Innovative Entrepreneurship in the Economic Development of EU Member Countries. *Journal of ENTREPRENEURSHIP, MANAGEMENT and INNOVATION*. 2019. URL: <https://jemi.edu.pl/vol-15-issue-1-2019/the-role-of-innovative-entrepreneurship-in-the-economic-development-of-eu-member-countries>(дата звернення: 5.09.2020 р.)
5. Stanford University: Everything You Need to Know URL: <https://blog.prepscholar.com/stanford-university-ranking-acceptance-rate> (дата звернення: 1.08.2020 р.)
6. The Silicon Valley Leadership Group <https://www.svlg.org/about-us/> (дата звернення: 1.09.2020 р.)
7. Договори о неконкуренции в трудове США. URL: <https://feinsteinpartners.ru/dogovory-o-nekonkurencii-v-trudovom-prave-ssha/om> (дата звернення: 1.10.2020 р.)
8. Калифорнийское Эльдorado. URL: <http://dergachev.ru/Landscapes-of-life/USA/12.html> (дата звернення: 1.10.2020 р.)
9. Кремниевая долина. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D0%B2%D0%B0%D1%8F_%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B0/ (дата звернення: 6.08.2020 р.)
10. Кубиний Н., Пулянович Е., Косовилка Т. Институционализация инновационных стратегий: ретроспективный бекграунд. *Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Економіка*. 2017. Вип. 2 (50). С. 83–86.
11. Мікловда В.П., Грига В.Ю. Особливості регіональної інноваційної політики в Китаї (НА ПРИКЛАДІ ПРОВІНЦІ ЦЗЯНСІ). *Науковий вісник Ужгородського Університету*. 2018. Серія Економіка. Випуск 2 (52). С.13-25.
12. Мікловда В.П., Ступко А.В., Брітченко І.Г., Кубиний Н.Ю. *Малий бізнес як фактор розвитку конкурентоспроможності регіону: монографія*. Полтава, 2012. 200 с.
13. Расовый состав разработчиков Кремниевой долины. URL: <http://bloggerator.org/page/rasovyj-sostav-razrabotchikov-kremnievoj-doliny> (дата звернення: 1.09.2020 р.)
14. Салькова І.Ю., Ковальчук І.В . Петіна Л.Б. Теоретичні основи інноваційного розвитку АПК України. *Агросвіт*, № 7. 2016. С.27-31.
15. Фіалковський А. Алгоритм формування регіональної системи підтримки інноваційного підприємництва. *Вісник Ужгородського університету*. 2019. № 53. С.77-81.

References

1. Jerry Naar, Maija Renko et Alan L. Carsrud. “What Drives Innovativeness? Entrepreneurship and Regional Clustering in Three Biotechnology Hotspots.” *Lisa*, journals.openedition.org/lisa/2342. Accessed: 01.10.2020.
2. Kubinii, N., Marhitich, V., and T. Kosovilka. “Modern Content of Strategic Regional Development Potential.” *Economics and Business*, no. 1, 2020, eb.tsu.ge/?cat=nomer&leng=eng&adgi=945&title=Modern%20Content%20of%20Strategic%20Regional%20Development%20Potential. Accessed 04.09.2020.
3. Kubinii, N., Marhitich, V., and T. Kosovilka. “Potential of strategic development of regional economy.” *Challenges of Globalization in Economics and Business.The 4th International Scientific Conference. Georgia, Tbilisi, November 1-2, 2019 Proceedings*,Tbilisi, pp. 237-242.
4. Rodica, Crudu. “The Role of Innovative Entrepreneurship in the Economic Development of EU Member Countries.” *Journal of entrepreneurship, management and innovation*, 2019, jemi.edu.pl/vol-

- 15-issue-1-2019/the-role-of-innovative-entrepreneurship-in-the-economic-development-of-eu-member-countries. Accessed 05.09.2020.
5. Stanford University: Everything You Need to Know, blog.prepscholar.com/stanford-university-ranking-acceptance-rate. Accessed 01.08.2020.
  6. The Silicon Valley Leadership Group. URL: www.svlg.org/about-us/. Accessed 01.10.2020.
  7. "US Labor Non-Competition Agreements." [feinsteinpartners, feinsteinpartners.ru/dogovory-o-nekonkurencii-v-trudovom-prave-ssha/om](http://feinsteinpartners.ru/dogovory-o-nekonkurencii-v-trudovom-prave-ssha/om). Accessed 01.10.2020.
  8. "California Eldorado." Dergachev.ru, Dergachev.ru/Landscapes-of-life/USA/12.html. Accessed 01.10.2020.
  9. "Silicon Valley." Wikipedia, ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D0%B2%D0%B0%D1%8F_%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B0. Accessed 06.08.2020.
  10. Kubinii, N., Pulyanovich, E., and T. Kosovilka. "Institutionalization of innovative strategies: a retrospective background." *Scientific Bulletin of Uzhhorod University: Series: Economics*, issue 2 (50), 2017, pp. 83–86.
  11. Miklovda, V.P., Stupko, A.V., Britchenko, I.G., and N.Yu. Kubiniy. *Small business as a factor in the development of regional competitiveness: a monograph*. Poltava, 2012.
  12. Miklovda, V.P., and V.Y. Griga. "Features of regional innovation policy in China (on the example of Jiangsi province)." *Scientific Bulletin of Uzhhorod University*, Issue 2 (52), 2018, pp.13-25.
  13. "The racial makeup of Silicon Valley developers." bloggerator.org, bloggerator.org/page/rasovyj-sostav-razrabotchikov-kremnievoj-doliny. Accessed 01.09.2020.
  14. Salkova, I. Kovalchuk, I., and L. Petina. "Theoretical bases of innovative development of agro-industrial complex of Ukraine." *Agrosvit*, no. 7, 2016, pp.27-31.
  15. Fialkovsky, A. "Algorithm of formation of regional system of support of innovative business." *Scientific Bulletin of Uzhhorod University*, no.53, 2019, pp.77-81.

УДК 336.22:332.1

doi: 10.15330/apred.1.16.111-122

Бачо Р.Й., Потокі Г.Ф., Иллар Е.Й.

ОЦІНКА ПОДАТКОСПРОМОЖНОСТІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Закарпатський угорський інститут імені
Ференца Ракоці ІІ,
кафедра обліку і аудиту,
пл. Кошута 6, м. Берегове,
Закарпатська область,
90200, Україна,
тел.: 0314142829,
e-mail: foiskola@kmf.uz.ua

Анотація. В статті науково обгрунтовано необхідність дослідження механізму забезпечення податкової спроможності місцевого самоврядування в регіонах України на прикладі м. Ужгород, адже в умовах політично-економічної кризи в Україні проблеми підвищення ролі місцевих податків і зборів в якості інструмента наповнення дохідної частини місцевих бюджетів залишаються вирішеними в неповній мірі.

Метою наукової статті є дослідження ролі місцевих податків і зборів як способу посилення децентралізаційних процесів в регіонах України та проведення аналізу податкового забезпечення м. Ужгорода Закарпатської області. Для розв'язання поставлених завдань у даній роботі використані такі методи наукового дослідження, як: порівняння, аналіз, синтез,